

UNESCO info

Falend onderwijs wakkert Arabisch vuur aan

80

CULTUUR

Bescherming van cultuuroederen bij conflict

GENDER

Nieuwe zusterorganisatie voor UNESCO

COMMUNICATIE

Lokale radio voor duurzame ontwikkeling

WETENSCHAP

Waarschuwingssysteem voor aardbevingen

UNESCO Info is het driemaandelijkse tijdschrift van het UNESCO Platform Vlaanderen. Het wil de idealen en programma's van UNESCO beter bekend maken door in gewone mensentaal te vertellen wat de Organisatie dagdagelijks doet.

Hoofredactie

Marino Bultinck

Bijzondere medewerkers

Wannes Devos, Marijke Joossens

Ontwerp en druk

www.artypo.be, Delphine Kuyle

Verantwoordelijke uitgever

Jean-Pierre Dehouck

Contact

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

Farasijnstraat 32

B-8670 Koksijde (Oostduinkerke)

T +32 (0)58 52 36 41

T/F +32 (0)58 51 44 79

E info@unesco-vlaanderen.be

I www.unesco-vlaanderen.be

Abonnementen:

Voor 10 euro per kalenderjaar kan je UNESCO Info in de brievenbus ontvangen. Het volstaat een briefje of e-mail met je gegevens naar ons contactadres te sturen om UNESCO Info thuisgestuurd te krijgen.

Het **UNESCO Platform Vlaanderen** is een niet-gouvernementele organisatie die fungeert als het centrale aanspreekpunt voor iedereen in Vlaanderen die informatie zoekt die verband houdt met de activiteiten en programma's van de UNESCO. De organisatie staat eveneens in voor de coördinatie van een aantal Unesco-initiatieven in Vlaanderen en zorgt er via samenwerking en netwerking met andere partners voor dat de idealen van de UNESCO beter ingang vinden bij de civil society.

UNESCO is de intergouvernementele Organisatie voor Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur en Communicatie, een van de gespecialiseerde agentschappen van de Verenigde Naties. Het doel van UNESCO bestaat erin om vrede en veiligheid te bevorderen door de samenwerking tussen landen te stimuleren in de deelgebieden die tot haar actiedomein behoren teneinde een universeel respect voor rechtvaardigheid, de wet, mensenrechten en fundamentele vrijheden ingang te doen vinden voor alle volkeren ter wereld zonder onderscheid van ras, geslacht, taal of godsdienst.

Dit project geniet de financiële steun van de Vlaamse Regering. De Vlaamse overheid kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor de inhoud van dit tijdschrift.

onderwijs

Falend onderwijs wakkert Arabisch vuur aan

De politieke crisis die het Midden-Oosten en Noord-Afrika in zijn greep houdt, is het gevolg van jaren van wanbeheer door zelfingenomen regimes die zich niet bekommerden om de behoeften van jongeren en het potentieel van het onderwijs.

8

Het verborgen slachtoffer van conflicten

Kinderen die gewapende conflicten meemaken blijven vaak verstoken van onderwijs, een gemis dat zich nog generaties lang kan laten voelen na het uitdoven van het geweld.

11

milieu

Het Internationaal Jaar van de Bossen

De Verenigde Naties vestigen de aandacht op het grote belang van de bossen en hopen zo te inspireren tot een betere bescherming van deze kostbare ecosystemen.

12

communicatie

De interne keuken van een vernieuwde website

Het UNESCO Platform Vlaanderen gaf zijn website een grondige *makeover*. De site is meer dan ooit de bron bij uitstek voor nieuws en achtergrond over de werking van UNESCO.

13

Lokale radio voor duurzame ontwikkeling

Een met steun van UNESCO opgerichte lokale radiozender moet de bevolking van Cap Rouge in Haïti helpen om te werken aan de ontwikkeling van hun gemeenschap.

20

cultuur

Bescherming van cultuurobjecten bij gewapend conflict

België ratificeert het tweede protocol van Den Haag en kan daardoor zowel nationaal als internationaal bijdragen tot een betere bescherming van cultureel erfgoed.

14

mensenrechten

Herdenking van de Holocaust

UNESCO zet zich in om de herinnering aan de slachtoffers van de Holocaust levendig te houden en om racisme en xenofobie te bestrijden via het onderwijs.

17

gender

Nieuwe zusterorganisatie voor UNESCO

De Verenigde Naties lanceren een nieuwe organisatie om vrouwenrechten beter te beschermen en gendergelijkheid te propageren: UN Women.

18

wetenschap

Waarschuwingssysteem voor aardbevingen in Nepal

Geologen verwachten dat Nepal in de nabije toekomst zal getroffen worden door een aardbeving die tien keer krachtiger is dan deze die recent Haïti trof. UNESCO zal er een systeem uitbouwen voor de voorspelling van aardbevingen.

21

publicaties

Brochures

Vlaanderen en UNESCO

Bevordering van informatie en communicatie voor ontwikkeling

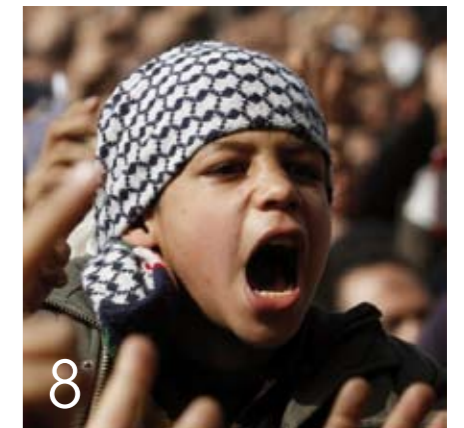
23

18

7

8

12

13

17

UNESCO@vlaanderen

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

WWW.UNESCO-VLAANDEREN.BE

Meertaligheid bevordert wederzijdse verstandhouding

Naar aanleiding van de Internationale dag van de moedertaal, jaarlijks gehouden op 21 februari, beklemtoonde UNESCO directeur-generaal Irina Bokova het belang van talen: "Moedertaal en taaldiversiteit beïnvloeden in grote mate de identiteit van individuen. Maar als bron van creativiteit en als middel voor culturele expressie zijn ze eveneens van belang voor de samenleving. Talen zijn een niet te onderschatten factor bij ontwikkeling en groei. Het is welbekend hoe belangrijk onderwijs in de moedertaal is voor het behalen van goede leerresultaten. Het kan bovendien ingezet worden als een instrument om discriminatie te bestrijden en om achtergestelde groepen te bereiken."

"Meertaligheid biedt talrijke kansen voor dialoog, die noodzakelijk is voor het vergroten van wederzijdse verstandhouding en samenwerking. Het aanleren van nieuwe talen hoeft geen bedreiging te vormen voor de moedertaal. Meertaligheid zorgt voor een omgeving waarin diversiteit kan floreren en vergemakkelijkt de uitwisseling van kennis en ervaringen. Vertrekkende vanuit de moedertaal, moet het aanleren van meerdere talen een pijler zijn van het onderwijs in de 21ste eeuw."

Het centrale thema van de Internationale dag van de moedertaal 2011 is het gebruik van informatie- en communicatietechnologie voor de bescherming en het koesteren van talen en taaldiversiteit. Taal vormt de basis van de software waarop informatie- en communicatietechnologie steunt. Nieuwe technologieën kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het vergroten van de taaldiversiteit. Zo zet UNESCO sterk in op de meertaligheid op het internet.

Moderne technologie komt ook van pas bij het opvolgen, onderzoeken en aanleren van talen. De online-editie van UNESCO's Atlas van de bedreigde talen van de wereld is een goed voorbeeld van hoe het internet kan gebruikt worden om op te volgen hoe het gesteld is met taaldiversiteit en meertaligheid en om dit onderwerp onder publieke belangstelling te brengen.

Opleiding voor journalisten in Zuid-Soedan

18 journalisten uit verschillende streken van Zuid-Soedan volgden een intensieve opleiding van 14 tot 17 februari 2011 tijdens een workshop die UNESCO organiseerde in de hoofdstad Juba. De nadruk lag op de bijzondere karakteristieken van verslaggeving in een land dat net herstelt van een conflict.

Margaret Jjuuko, mediaconsulent van de Universiteit van Rwanda, besprak met de journalisten hoe de media hun rol van waakhond van de samenleving vervullen. Onderwerpen die aan bod kwamen, waren zelfcensuur en propaganda, evenwichtige berichtgeving, gedragsregels en een op mensenrechten gebaseerde aanpak.

De deelnemers wisten de discussies bijzonder te waarderen, vooral deze over evenwichtige

berichtgeving en het vermijden van gevoelige terminologie. De workshop verschaftte de journalisten ook meer inzicht in de benadering van berichtgeving in een meertalige en multiculturele omgeving en besteedde aandacht aan het controleren van bronnen en het verifiëren van informatie. Praktische oefeningen hielpen de deelnemers om tekortkomingen te identificeren betreffende vertegenwoordiging, opbouw en duiding van conflictgevoelige berichten in de media.

De media zullen een grote rol vervullen bij het versterken van de democratie, de samenhang en het respect voor de mensenrechten in de nieuwe samenleving die Zuid-Soedan is. De workshop was bedoeld als een duwtje in de juiste richting.

UNESCO opent kantoor in Brussel

Irina Bokova, directeur-generaal van UNESCO, kwam op 16 februari 2011 naar Brussel om een nieuw verbindingskantoor te openen. Via het kantoor wil de Organisatie haar zichtbaarheid in de Europese Unie vergroten en nauwer samenwerken met de verschillende organen van de EU.

Naar aanleiding van de opening van het nieuwe UNESCO-kantoor sprak Irina Bokova met Herman Van Rompuy, president van de Europese Raad. Tijdens het bilateraal overleg kwamen onderwerpen als multiculturalisme, culturele diversiteit en gendergelijkheid aan bod. Beide partijen waren het er over eens dat dit gebieden zijn die zich lenen voor het ontwikkelen van gezamenlijke acties. Na de ontmoeting benadrukte Van Rompuy een groot voorstander te zijn van meer samenwerking tussen de EU en UNESCO.

"UNESCO en de Europese Unie werken reeds samen op verschillende domeinen. De uitdaging is nu om te evolueren tot strategische partners – om na te gaan hoe we gezamenlijke strategieën kunnen ontwikkelen rond thema's van gemeenschappelijk belang en om nauwer samen te werken daar waar het kan.

We kunnen ook meer doen om meer zichtbaarheid te geven aan de resultaten van onze samenwerking," aldus Bokova.

Irina Bokova en Andris Piebalgs, Europees Commissaris voor Ontwikkeling, bespraken het uitbreiden van de samenwerking rond basiseducatie en Afrika als eerste stap van de versterkte samenwerking tussen de EU en UNESCO. Daarbij verwezen ze naar het belang van onderwijs en cultuur voor economische groei en bespraken ze onderwerpen zoals de relatie tussen cultuur en ontwikkeling, armoedebestrijding, lerarenopleiding, onderwijs voor meisjes en Onderwijs voor Allen (Education for All).

Vredesprijs voor Grootmoeders van het Meiplein

De jury van de Félix Houphouët-Boigny Vredesprijs heeft beslist om de prijs toe te kennen aan de *Grootmoeders van het Meiplein* in Argentinië, omwille van hun "aanhoudende strijd voor mensenrechten en vrede door zich te verzetten tegen onderdrukking, onrechtvaardigheid en straffeloosheid."

De *Grootmoeders van het Meiplein* is een niet-gouvernementele organisatie die in 1977 is opgericht om de kinderen die ontvoerd werden in het kader van de politieke onderdrukking tijdens de militaire dictatuur in Argentinië, te herenigen met hun biologische familie. De organisatie wil er voor zorgen dat zo een flagrante schending van de kinderrechten nooit meer voorkomt en eist de vervolging van iedereen die verantwoordelijk was voor de tragedie.

Irina Bokova, directeur-generaal van UNESCO, toont zich verheugd met de keuze van de jury: "Uit de grond van mijn hart feliciteer ik de *Grootmoeders van het Meiplein* en hun voorzitter Estela Carlotto. Hun onvermoeibare inzet hielp honderden jonge

mensen om hun ware identiteit te ontdekken en om een grote onrechtvaardigheid recht te zetten. Ze zijn een inspirerend voorbeeld voor de verdediging van de mensenrechten."

De Félix Houphouët-Boigny Vredesprijs wordt sinds 1989 jaarlijks door UNESCO uitgereikt aan mensen, instellingen of organisaties die een bijzonder waardevolle bijdrage leverden aan de promotie, het onderzoek, de bescherming of het bewaren van vrede. Er is een bedrag van 150.000 dollar aan verbonden.

www.abuelas.org.ar/english/history.htm
www.unesco.org/new/en/houphouet-boigny-peace-prize/

Wereldwaterdag 2011

Voor het eerst in de geschiedenis wonen de meeste mensen in steden. Steden blijven groeien en sloppenwijken vertegenwoordigen 38 procent van deze uitbreiding. Er wonen meer dan een miljard mensen in sloppenwijken. De bevolkingstoename laat zich voelen op het vlak van waterbeheer. Water- en sanitaire voorzieningen zijn niet afgestemd op zoveel mensen en de kloof tussen zij die toegang hebben tot zuiver water en elementaire sanitaire voorzieningen en zij die ervan verstoken blijven, diept verder uit.

In de meeste ontwikkelingslanden, waar steden het snelst groeien, vloeit afvalwater onbehandeld in het grondwater waardoor deze schaarse hulpbron vervuild wordt. Stedelijke gebieden met een grote bevolkingsdichtheid zijn bijzonder kwetsbaar voor ziektes die zich verspreiden langs water van slechte kwaliteit. Ze lopen ook een groter risico op natuurrampen zoals overstromingen omdat er onvoldoende preventieve maatregelen werden genomen. En het gebrek aan water en sanitaire voorzieningen weegt ook op de sociale en economische ontwikkeling: arme stadsbewoners betalen soms tot 50 keer meer voor een liter water dan hun welgestelde stadsgenoten.

Om haar lidstaten bij te staan om beter om te gaan met de wateruitdagingen in stedelijke omgevingen, lanceerde UNESCO een wetenschappelijk waterprogramma in het kader van haar overkoepelend Intergouvernementeel Hydrologisch Programma. Het UNESCO-IHE Instituut voor Watereducatie in Delft

ontwikkelde een reeks activiteiten om duurzaam waterbeheer in steden te bevorderen. UNESCO is een groot promotor van het concept 'geïntegreerd stedelijk waterbeheer' dat rekening houdt met alle aspecten van het watergebruik en -beheer in stedelijke leefomgevingen. Daarbij gaat aandacht naar huishoudelijk en industrieel watergebruik, hygiëne, risico op overstromingen enz... die als een geheel worden aangepakt.

Ter gelegenheid van Wereldwaterdag (jaarlijks gehouden op 22 maart) benadrukt UNESCO directeur-generaal Irina Bokova dat toegang tot zuiver water een voorwaarde is voor duurzame ontwikkeling en dat het de gedeelde verantwoordelijkheid van ons allemaal is om ervoor te zorgen dat iedereen van dit basisrecht kan genieten.

www.unwater.org/worldwaterday/index.html
<http://www.unesco-ihg.org/>

UNESCO en Europese atletiek versterken samenwerking

Aan de start van het Europese Kampioenschap indoor atletiek in Parijs op 4 maart 2011, is bekendgemaakt dat UNESCO en de Europese Atletiekbond hun samenwerking versterken. Het partnerschap is gericht op het promoten van sport als stimulator voor integratie, ontwikkeling en sociale samenhang onder jongeren.

De samenwerking voorziet onder meer in het organiseren van jongerenbijeenkomsten rond de komende Europese Kampioenschappen atletiek in Helsinki (Finland 2012) en Zurich (Zwitserland 2014) en in de oprichting van een sociaal netwerk van jonge sporters.

Sport is een van de kanalen waarlangs UNESCO haar boodschap uitdraagt. De Organisatie steunt verschillende projecten die via sport ijveren voor sociale samenhang, het bestrijden van discriminatie en voor het vergroten van bewustzijn rond waarden zoals vrede, solidariteit, verdraagzaamheid en rechtvaardigheid.

UNESCO en de Europese Atletiekbond werken al sinds 2006 samen. Zo lanceerden ze projecten voor educatie en voorlichting rond doping naar aanleiding van de Europese Juniorenkampioenschappen atletiek in 2007 en 2009.

www.athleticscommunity.org

Werelderfgoedthema voor iGoogle

De internettoepassing iGoogle die gebruikers toelaat om een persoonlijke startpagina te maken voor hun browser, beschikt ook over een werelderfgoedthema.

Met iGoogle kunnen gebruikers informatie, spelletjes, diensten enz... selecteren volgens hun voorkeur die verschijnen telkens ze hun browser openen. Daarnaast kan je ook het uitzicht van de pagina aanpassen door zogenaamde thema's te gebruiken. Kies je het thema World Heritage, dan roteren er tien achtergronden van verschillende werelderfgoedsites.

Met deze samenwerking wil het UNESCO Werelderfgoedcentrum het bewustzijn rond werelderfgoed vergroten.

www.google.com/ig

Onderzoek naar verband tussen migratie en klimaatverandering

Klimaatverandering baart de internationale gemeenschap grote zorgen. Steeds meer beleidsmakers en onderzoekers tonen zich bezorgd over de impact van klimaatverandering op migratiestromen. Het schaarser worden van natuurlijke rijkdommen, oprukkende woestijnen, groter risico op overstromingen en droogte en het stijgen van de zeespiegel zou miljoenen mensen kunnen dwingen tot migratie.

Ondanks deze bezorgdheid is er relatief weinig bekend over het verband tussen klimaatverandering en migratie. Zo is het bijvoorbeeld onduidelijk hoeveel mensen er tengevolge van klimaatverandering zouden moeten migreren en welke plaatsen op aarde met dit fenomeen te maken zullen krijgen. Ook over de mate waarin het milieu migratiestromen beïnvloedt en over de verhouding met sociale, economische en politieke factoren bestaan uiteenlopende visies.

De beschikbare informatie over het onderwerp is heterogeen en zit verspreid bij verschillende bronnen. Daarom nam UNESCO het initiatief om in 2011 een project op te starten om meer duidelijkheid te scheppen.

Met de publicatie van twee boeken wil de Organisatie een overzicht geven van de beschikbare kennis ter zake en meer duidelijkheid scheppen over het verband tussen klimaatverandering en migratie, zowel geografisch als in de tijd.

Naast het bundelen en analyseren van de beschikbare informatie over het onderwerp, zal de Organisatie ook een aanzet geven voor beleidsmakers over hoe ze kunnen inspelen op dit fenomeen.

België investeert in biodiversiteit Congo

De Belgische overheid steunt de derde fase van een project dat streeft naar de bescherming van de biodiversiteit in de werelderfgoedsites van Congo met een bedrag van 2 miljoen euro.

De derde fase van het project sluit aan op noodmaatregelen die sinds 2000 genomen werden in de nationale parken van Kahuzi-Biega en Virunga en in het Okapi dierenreservaat. Deze maatregelen kregen eveneens financiële steun van België en stellen zich tot doel om deze sites uiteindelijk te kunnen verwijderen van de Lijst van Werelderfgoed in Gevaar.

Sinds het uitbreken van het conflict van de Grote Meren in 1994, zijn alle werelderfgoedsites van Congo (met ook de nationale parken van Salonga en Garamba) ingeschreven op de rode lijst van het werelderfgoed.

In 2000 startte UNESCO een hulpprogramma op voor deze sites die ernstig te leiden hadden onder de gewapende conflicten in de regio. De eerste fase (2000-2004) genoot steun van de Stichting van de Verenigde Naties (UNF) en de Belgische regering en voorzorg onder meer in beschermingsmaatregelen en diplomatieke acties om de betrokken partijen in het conflict te overtuigen om de werelderfgoedsites te ontzien.

De tweede fase van het project (2005-2009) tekende onder andere beheersplannen uit voor de sites. Dit gebeurde met steun van de Belgische en Italiaanse overheid en van de UNF. De evaluatie van deze tweede fase was positief, niettegenstaande de bijzonder moeilijke omstandigheden op het terrein. Toch ging de veiligheid er in aanzienlijke mate op vooruit, onder meer dankzij samenwerking met lokale gemeenschappen en met traditionele, burgerlijke en militaire autoriteiten.

België zal het werk van het UNESCO Werelderfgoedcentrum en zijn partners ten voordele van de bescherming van het werelderfgoed in Congo nog tot eind 2012 ondersteunen.

Wereldrecordpoging handen schudden in Gent

Om de Werelddag tegen Racisme kracht bij te zetten, organiseerden twee studenten sociaal werk van de Hogeschool Gent op maandagmiddag 21 maart een poging om het wereldrecord handen schudden te verbreken. Elkaar de hand schudden is immers een teken van respect. Bedoeling was om meer dan 5.300 mensen samen te brengen op de Vrijdagsmarkt. Uiteindelijk namen bijna 3.000 mensen deel aan de wereldrecordpoging.

Dat de wereldrecordpoging in Gent plaatsvond, is wellicht geen toeval. De Stad Gent maakt al langer een prioriteit van de bestrijding van racisme. Gent was de eerste stad in Vlaanderen met een meldpunt discriminatie. In de contracten die de Stad Gent afsluit, is een antidiscriminatieclausule opgenomen. Ook komt er een portiers-reglement dat discriminerende praktijken in het uitgaansleven onmogelijk moet maken. Die toonaangevende rol maakt Gent tot een gewaardeerde partner op internationale fora. Zo trad de Stad Gent in mei 2006 toe tot ECCAR, de Europese poot van de Internationale Coalitie van Steden tegen Racisme.

ECCAR, opgericht in december 2004 in Nürnberg, is een initiatief van UNESCO dat tot stand kwam naar aanleiding van de Wereldconferentie tegen Racisme, Raciale Discriminatie,

Xenofobie en Intolerantie in Durban (in het najaar van 2001). ECCAR wil door onderlinge uitwisseling en samenwerking de strijd tegen racisme en discriminatie opvoeren. In 2007 werd Gent lid van de stuurgroep van ECCAR en engageerde Gent zich om samen met de Stad Luik het trekkerschap van de coalitie voor België op te nemen.

Op donderdag 24 en vrijdag 25 november 2011 is Gent gastheer van de algemene vergadering van steden die deel uitmaken van de Europese Coalitie van Steden tegen Racisme.

Falend onderwijs wakkert Arabisch vuur aan

TEKST: KEVIN WATKINS*

De politieke crisis die het Midden-Oosten en Noord-Afrika in zijn greep houdt, is het gevolg van jaren van wanbeheer door zelfingenomen regimes die zich niet bekommerden om de behoeften van jongeren en het potentieel van het onderwijs.

Niemand kon voorspellen dat de dood van Mohammed Bouazizi, een 26-jarige Tunesiër die worstelde om rond te komen als fruitverkoper en zichzelf uit wanhoop in brand stook, zulke schokgolven door de Arabische wereld zou sturen.

Deze ene wanhoopsdaad leidde tot het omverwerpen van dictators, tot een luide roep om politieke vrijheid en deed verschillende autocratische regimes wankelen terwijl ze trachtten het democratische tij in te dijken. De wanhoopsdaad stond symbool voor de vernedering, de uitzichtloosheid en de verbolgenheid die miljoenen jonge Arabieren voelen.

POTENTIEEL VAN HET ONDERWIJS BLEEF ONBENUT

Het falen van het onderwijs is een grote oorzaak van de politieke crisis in de Arabische wereld. Regeringen in het Midden-Oosten en in Noord-Afrika hebben veel geïnvesteerd in onderwijs en het voorbije decennium zagen we een snelle uitbreiding van het primair, secundair en tertiair onderwijs. Maar de resultaten zijn teleurstellend. Scholen en universiteiten leveren jonge mensen af die niet beschikken over de vaardigheden die de arbeidsmarkt vraagt en de arbeidsmarkt zelf ligt op apegapen tengevolge van slecht economisch beleid. Het resultaat: een hoge scholingsgraad en massale werkloosheid.

De politieke schok die zich over het Midden-Oosten en Noord-Afrika verspreidt, is veroorzaakt door redenen die verschillen van land tot land. Toch zijn er drie factoren die er bovenuit steken. De politiek in de regio verandert als gevolg van een demografische revolutie, geknakte verwachtingen en volksofstand tegen autocratische regimes die duister bestuur combineren met een falend economisch beleid.

DEMOGRAFISCHE REVOLUTIE EN MASSALE WERKLOOSHEID

De kracht van demografie is niet te onderschatten. De Arabische wereld telt een bijzonder grote jonge bevolking. Bijna een op vijf mensen – ongeveer 95 miljoen in totaal – is tussen 15 en 24 jaar oud. Meer dan de helft is jonger dan 25.

De leiders in de regio moeten vaststellen dat demografie diepgaande sociale, politieke en economische gevolgen met zich meebrengt. Voor landen met een jonge bevolking is de onmiddellijke uitdaging om vaardigheden en economische kansen te ontwikkelen die uitzicht bieden op werkgelegenheid, veiligheid en hogere levensstandaarden. Die hoop is Mohammed Bouazizi ontnomen. En ontbreekt in het leven van miljoenen jonge mensen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Het is de regio met de hoogste jeugdwerkloosheid. Een op vier jonge mensen zit zonder werk. In Tunesië bedraagt de jeugdwerkloosheid 31, in Egypte 34 procent.

Miljoenen jonge mensen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika zitten zonder toekomstperspectief.

Niet alleen tiert de werkloosheid welig, jonge mensen moeten er bijzonder lang zoeken naar hun eerste baan. Gemiddeld tot drie jaar in Marokko en Iran en meer dan twee jaar in Egypte. Die wachttijd is een bron van diepe frustratie. Omdat ze geen economische onafhankelijkheid en de status die verbonden is aan tewerkstelling bereiken, zien jonge mensen zich gedwongen om te wachten met trouwen, het stichten van een gezin en het kopen van een huis.

Naast de sociale gevolgen van jongerenwerkloosheid, is er een gigantische economische kost aan verbonden. Een studie spreekt van 6 procent van het bruto binnenlands product in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Meer dan regeringen aan onderwijs besteden. Er kan dan wel gediscussieerd worden over de methodologie waarmee men tot dit cijfer kwam, vast staat dat massale werkloosheid onder jongeren zorgt voor een groot economisch verlies. ▶

GROEI ZONDER JOBS

Naast de hoge werkloosheidscijfers, baren een aantal andere patronen zorgen. Veel Arabische landen combineerden een hoge economische groei met de creatie van weinig werkgelegenheid voor jonge mensen. Jordanië, bijvoorbeeld, kende een jaarlijkse groei van zes procent zonder dat de jongerenwerkloosheid terugliep.

Dezelfde trend tekent zich af in andere landen en er zijn aanwijzingen dat het nog erger wordt. Jonge mensen in het Midden-Oosten misten de zeepbel maar delen in de klappen van het uiteenspaten. Jongeren komen vaak als laatste in aanmerking voor een baan omdat ze naar gastarbeiders gaan of omdat de groeisectoren meestal kapitaalsintensief in plaats van arbeidsintensief zijn. Genderongelijkheid op de arbeidsmarkt is een ander obstakel: de werkloosheidsgraad onder jonge vrouwen ligt gemiddeld 50 procent hoger dan onder mannen.

Een gevolg van het tekort aan banen in de formele sector, is de groei van de informele sector. In Egypte werd meer van 70 procent van de mensen die voor het eerste op de arbeidsmarkt kwamen, gedwongen om een zogenaamde informele baan aan te nemen. Dergelijke jobs bieden een laag loon, hoge instabiliteit en weinig werkzekerheid. En eens jonge mensen in een dergelijke job belanden, kunnen ze nog moeilijk ontsnappen aan de informele sector, onder meer omdat ze er geen nieuwe vaardigheden opdoen.

FALEND ONDERWIJS VOEDT DE JEUGDWERKLOOSHEID

Onderwijs is een wezenlijk onderdeel van de crisis die de Arabische landen doormaken. Op het eerste gezicht lijkt het onderwijsprofiel van de regio op dat van Oost-Azië. De voorbije twee decennia is er veel vooruitgang geboekt betreffende de inschrijvingen in het primair en secundair onderwijs en ook het tertiair onderwijs ging erop vooruit. Veel regeringen besteedden meer middelen aan het onderwijs. De 7 procent van zijn BNP dat Tunesië in de sector investeert, plaatste het land bij de wereldtop inzake financiële inspanningen voor het onderwijs.

Waar is het mis gelopen? Hoe komt het dat zoveel onderwijs en investeringen niet zorgen voor een duurzame cyclus van economische groei, schepping van werkgelegenheid en meer kansen voor jongeren? Ook op dit domein zijn drie factoren bepalend voor het antwoord.

De eerste is een chronisch gebrek aan afstemming tussen het onderwijssysteem en de arbeidsmarkt. In de meeste landen staat onderwijs gelijk met minder kans op werkloosheid. Maar niet in het Midden-Oosten en Noord-Afrika, in het bijzonder als je een goed geschoolde vrouw bent. In Egypte is de kans op werkloosheid het hoogst bij jonge mensen die een universitaire opleiding genoten. Ongeveer een kwart van de mannen met een universitair diploma is werkloos in Egypte, en bijna de helft van de vrouwelijke afgestudeerden. Het is dus niet verwonderlijk dat zoveel jonge hoog opgeleide mensen het voortouw namen op het Tahrirplein.

Ook economisch wanbeleid draagt bij tot een gebrek aan nieuwe jobs. Het grootste deel van de groei in het Midden-Oosten komt voort uit stijgende olie- en vastgoedprijzen. Regeringen in de regio deden weinig om ondernemerschap te stimuleren. Vooral kleine bedrijven worden beknot door hoge belastingen, corruptie en loodzware bureaucratie. Veel landen beschikken niet eens over iets wat lijkt op een strategie om de ontwikkeling van vaardigheden in het onderwijs af te stemmen op de behoeften van de groeisectoren – een van de sleutels tot het succes van een land als Singapore.

De grote ongelijkheid waar niet naast kan worden gekeken in de Arabische regio, is kenmerkend voor een economisch beleid dat een kleine elite ongelofelijk rijk heeft gemaakt zonder zich te bekommeren over de grote meerderheid van de bevolking, zoals de jongeren die te maken krijgen met torenhoge werkloosheid en grote onzekerheid. Leiders van Arabische landen blinken uit in het vestigen van records inzake persoonlijke verrijking. Als de cijfers over de vermogens van Ben Ali en Moebarak zelfs maar een beetje accuraat zijn, tonen ze aan dat deze regimes systematisch openbare middelen hebben misbruikt.

ONDERWIJS ZONDER JOBS

De Arabische landen moeten dringend hervormingen doorvoeren gericht op sociale rechtvaardigheid, verminderde ongelijkheid en het scheppen van werkgelegenheid. Maar er zijn eveneens maatregelen nodig om het onderwijs beter af te stemmen op de arbeidsmarkt zodat jongeren beschikken over die vaardigheden waarvoor behoefte bestaat. In een steeds meer kennisintensieve globale economie betekent dit het opbouwen van flexibele vaardigheden die verband houden met probleemoplossend handelen.

Ondanks de verbeterde toegang tot onderwijs en de investeringen in de sector, behoren de onderwijssystemen in de Arabische landen tot de slechtste leerlingen van de klas. Uit het *UNESCO Education for All Global Monitoring Report* blijkt bijvoorbeeld dat leerlingen uit het vierde leerjaar in de regio bijzonder pover presteren inzake leesvaardigheid. In Koeweit, Qatar en Marokko haalt 90 procent van de leerlingen zelfs de laagste norm niet, hetgeen aanduidt dat ze niet begrijpen wat ze lezen.

“Onderwijs is vaak een instrument om kritisch denken en vrije meningsuiting te beknotten”

Eenzelfde patroon tekent zich af in het secundair onderwijs. Leerlingen van het tweede jaar presteren bijzonder slecht op het vlak van wiskunde en wetenschap. De scores duiden aan dat ze niet overweg kunnen met cijfers en gemakkelijke grafieken. In landen zoals Algerije, Egypte, Syrië en Tunesië beschikt de gemiddelde leerling niet over een basiskennis van wiskunde. Ook in Saudi-Arabië en Qatar haalt 80 procent van de leerlingen de laagste norm niet.

Waarom presteert het onderwijs zo slecht in het Midden-Oosten en Noord-Afrika? In veel landen zijn de leerkrachten slecht opgeleid – en wordt neergekeken op lesgeven: het wordt beschouwd als het laatste redmiddel voor iemand die ambtenaar wil worden. De nadruk ligt er op uit het hoofd leren en niet op probleemoplossend denken en het ontwikkelen van flexibele vaardigheden. De onderwijssystemen zijn er gericht op de krimpende markt van openbare betrekkingen en op voorbereiding op hogere studies. Veel jongeren studeren niet verder en zij die het wel doen, komen ook op de arbeidsmarkt met vaardigheden waar werkgevers niets aan hebben.

Het probleem van de werkloosheid onder jongeren is dus niet enkel een gebrek aan jobs. Werkgevers die jongeren willen aanwerven, vinden nauwelijks mensen met relevante vaardigheden. ▶

Mensen komen massaal in opstand tegen autocratische regimes die hen economische kansen ontnamen.

Het falen van het onderwijs is verbonden met andere tekortkomingen. In de Arabische landen blijven de aanbieders van onderwijs grotendeels doof voor de verzuchtingen van leerlingen en studenten. De verantwoordelijken voor het onderwijsbeleid zijn doorgaans een afspiegeling van de regeringen die ze dienen en die niet de gewoonte hebben om verantwoording af te leggen aan de bevolking.

Bovendien beschouwen veel Arabische landen het onderwijs niet als een middel om te leren en kansen te creëren, maar als een instrument waarmee autocratische regimes kritisch denken in de kiem smoren, vrijheid van meningsuiting inperken en hun politieke controle vergroten.

VERGEET HET BASISONDERWIJS NIET EN PAK ONGELIJKHEDEN DIE VERBAND HOUDEN MET RIJKDOM EN GESLACHT AAN

De derde factor die bepalend is voor de huidige crisis komt weinig of niet aan bod in de analyses en berichtgeving. Het zijn overwegend jongeren en volwassenen die hun buik vol hebben van de politieke autocratie en de beperkte economische vooruitzichten die de protestbeweging in de Arabische wereld leiden. Dit leidt de aandacht af van een onderwijscrisis in het basisonderwijs die voornamelijk arme gezinnen treft – en van de behoeften van jongeren die de school verlaten na amper enkele jaren van ondermaats onderwijs.

De Arabische landen maakten hun huiswerk betreffende basisonderwijs niet af. Er wonen 6 miljoen kinderen die niet naar school gaan – ongeveer 16 procent van het wereldtotaal. Ondanks de grote welvaarts kloof tussen beide landen, ligt de inschrijvingsgraad in het basisonderwijs in Saudi-Arabië lager dan in Zambia. De Arabische wereld kent ook grote verschillen op basis van geslacht. In Jemen, bijvoorbeeld, gaat 79 procent van de jongens naar de basisschool, tegenover slechts 66 procent van de meisjes.

Armoede bepaalt in grote mate de onderwijskansen van kinderen. Uit het voorbeeld van Egypte blijkt dat meisjes uit arme gezinnen die in een landelijk noordelijk deel van het land wonen, de slechtste onderwijskansen hebben. Een kwart van de meisjes van de 20 procent armste gezinnen, gaat minder dan vier jaar naar school.

Hoge uitval in basis- en lager secundair onderwijs is symptomatisch voor armoede van de ouders, onderwijs van ondermaatse kwaliteit en voor het aanhoudend falen van de Egyptische overheid om de onderliggende oorzaken van de ongelijkheid aan te pakken. Jongeren van arme afkomst die op de arbeidsmarkt komen zonder een secundaire opleiding zijn veroordeeld tot een bestaan in armoede, onveiligheid en marginaliteit.

De politieke crisis die de Arabische landen in zijn greep houdt is het gevolg van vele jaren van politieke verwaarlozing. De vooruitzichten en de hoop van jonge mensen – die steeds meer met elkaar en met hun buitenlandse leeftijdsgenoten verbonden zijn via het internet – botsen met een wegwijnend politiek systeem geregeerd door zelfingenomen elites zonder voeling met de bevolking. Autocratie en bureaucratie creëerden een generatie jongeren zonder uitzicht op een betere toekomst. En toch draagt elke crisis ook een nieuwe kans in zich. De politieke uitdaging is om die kans aan te grijpen door werk te maken van democratische hervormingen en een beleid gericht op onderwijs en werkgelegenheid. Leiders die deze uitdaging niet aangaan, dreigen te worden verdreven van de macht – en maar goed ook. ■

* De auteur is directeur van het UNESCO Education for All Global Monitoring Report dat jaarlijks verslag uitbrengt van de staat van het onderwijs in de wereld.

Het Education for All Global Monitoring Report 2011 is te raadplegen op: www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport/ en te bestellen op: http://publishing.unesco.org/details.aspx?Code_Livre=4804

Het verborgen slachtoffer van conflicten

TEKST: PATRICIA JUSTINO*

Kinderen die gewapende conflicten meemaken blijven vaak verstoken van onderwijs, een gemis dat zich nog generaties lang kan laten voelen na het uitdoven van het geweld.

Op 1 maart verscheen het *Education for All Global Monitoring Report 2011* dat verslag uitbrengt van de al dan niet geboekte vooruitgang in het internationale streven naar Onderwijs voor Allen. Rode draad van het rapport is de impact van gewapende conflicten op het onderwijs.

HET ONBEKENDE SLACHTOFFER

Onderwijs is een van de verborgen slachtoffers van conflict en geweld. Jaarlijks sterven er zo'n 750.000 mensen tengevolge van gewapende conflicten en worden meer dan 20 miljoen mensen erdoor gedwongen om op de vlucht te slaan. Geweld doodt en verwondt mensen, vernietigt kapitaal en infrastructuur, beschadigt het sociale weefsel, bedreigt burgerlijke vrijheden en veroorzaakt gezondheid- en hongercrisissen. Wat minder bekend is, of minder aandacht krijgt, is hoe gewelddadige conflicten miljoenen kinderen hun recht op onderwijs onttrekt.

Er zijn verschillende oorzaken die kinderen hun recht op onderwijs ontnemen in tijden van conflict. Gewapende conflicten kiezen scholen en leerkrachten als doelwit omdat het voorbeelden van de sociale orde zijn die bepaalde gewapende groepen willen vernietigen. Kinderen komen ook van pas in het leger als soldaten of als slaafjes om taken uit te voeren zoals het bereiden van voedsel of het verlenen van seksuele diensten. Kinderen moeten uit werken gaan als sommige van hun gezinsleden sterven of niet meer in staat zijn om in het levensonderhoud van de familie te voorzien. En ouders halen kinderen weg uit de school uit vrees voor hun leven of veiligheid.

WAT OP LANGE TERMIJN?

De vraag is, moeten we ons zorgen maken over het verlies aan onderwijs? Verschillende studies tonen aan dat er bij heropbouw snel gewerkt wordt aan het herstellen van de structuren voor basisonderwijs. Maar er is veel minder informatie beschikbaar over de gevolgen op lange termijn die het verlies aan onderwijs heeft op de mensen en gemeenschappen die te lijden hadden onder een conflict.

Er is te weinig aandacht voor de langetermijneffecten van het verlies van onderwijs.

We mogen niet vergeten dat zelfs kleine verstoringen van de toegang tot onderwijs – zoals bijvoorbeeld gedurende een jaar geen school kunnen lopen – op lange termijn negatieve gevolgen kunnen hebben voor kinderen en voor de ontwikkeling van het menselijk kapitaal van verschillende generaties. Deze gevolgen blijven lange tijd nazinderen, zelfs als het conflict ten einde is, en laten zich voelen op het vlak van schoolprestaties, gezondheid en broodwinning.

MOEILIK TE STOPPEN VICIEUZE CIRKEL

Kinderen die niet naar school kunnen, verdienen minder, krijgen minder kansen op de arbeidsmarkt en hebben over het algemeen een slechtere gezondheid dan kinderen die onderwijs genoten. Dit beïnvloedt niet enkel hun levensstandaard maar eveneens de kansen die hun eigen kinderen krijgen, waardoor er een cyclus van ontbering en achterstelling ontstaat die decennia lang na een conflict doorgaat. Dergelijke gevolgen zijn nog steeds zichtbaar bij mensen die schoolrijp waren tijdens de Tweede Wereldoorlog en bij kinderen die meer recente conflicten meemaakten in Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

Lange-termijneffecten zijn moeilijk meetbaar en worden daarom snel over het hoofd gezien bij de hulp na conflicten die traditioneel gericht is op het onmiddellijke herstel na de oorlog. Maar menselijk kapitaal – het geheel aan vaardigheden en kennis die we opdoen uit onderwijs en ervaring – is de ruggengraat van een geslaagd economisch en sociaal herstel. Het negeren van de lange-termijneffecten legt een hypotheek op elke inspanning om vrede, sociale rechtvaardigheid en stabiliteit te herstellen. ■

* De auteur is verbonden aan het Institute for Development Studies aan de Universiteit van Sussex. Ze leidt een door de Europese Commissie gefinancierd onderzoek naar de impact van geweld op microniveau en adviseert de redactie van het *Education for All Global Monitoring Report* omtrent conflicten. De resultaten die ze aanhaalt in dit artikel worden verder geanalyseerd en besproken in een achtergrondpaper die is opgenomen in het rapport.

Het Internationaal Jaar van de Bossen

TEKST: MARIJKE JOOSSENS

De Verenigde Naties vestigen de aandacht op het grote belang van de bossen en hopen zo te inspireren tot een betere bescherming van deze kostbare ecosystemen.

De Algemene Vergadering van de VN heeft 2011 uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Bossen om het bewustzijn omtrent duurzaam beheer, behoud en ontwikkeling van allerlei soorten bossen te stimuleren. Bossen zorgen voor onderdak, ze zijn een bron van voedsel, medicijnen en zuiver water, en voorzien in een ruim aanbod van ecologische diensten waaronder het behoud van de biodiversiteit, CO₂-opslag, en bescherming tegen overstromingen, gronderosie en woestijnvorming. Bossen spelen dus een vitale rol in het behoud van een stabiel klimaat en milieu en het overleven en het welzijn van alle mensen op aarde.

EEN BRON VAN LEVEN

Er wordt geschat dat 1,6 miljard mensen, waaronder 2.000 inheemse culturen, afhankelijk zijn van bossen voor hun voortbestaan. Naast voedsel en onderdak, bieden bomen ook een heel gamma aan hoogwaardig hout en andere soorten producten zoals timmerhout, brandhout, vruchten, noten en medische extracten. In 2004 maakten producten afkomstig van bossen 3,7 procent uit van de internationale handel in goederen voor een totaal bedrag van maar liefst 327 miljard dollar. Bossen behoren dan ook tot de meest productieve ecosystemen op aarde, wat ze aantrekkelijk maakt voor zowel initiatieven voor de vermindering van de impact van klimaatverandering als voor bepaalde landbouwinitiatieven. Deze laatste zijn ook de oorzaak van de hoge graad van ontbossing en de afbraaksnelheid van tropische bossen op dit moment, hetgeen leidt tot een kwart van de CO₂-uitstoot door de mensen.

BESCHERMING VOOR BIODIVERSITEIT

De brede verscheidenheid van types bossen, in tropische, subtropische, Mediterrane, gematigde en koude regio's, vormen samen tweederden van alle ecoregio's op aarde. Ze vormen een thuis voor miljoenen plantensoorten, diersoorten en insecten: 80 procent van de biodiversiteit op aarde zou afhankelijk zijn van een gezond bosrijk ecosysteem. Tropische bossen zijn een uniek type omdat ze bijzonder rijk zijn aan variëteiten van fauna en flora. Terwijl ze maar 10 procent van de aardoppervlakte bedekken, vormen ze een thuis voor meer dan 60 procent van alle biodiversiteit op het land en in rivieren.

KOOLSTOFFPUTTEN

Bossen spelen een levensbelangrijke rol in de wereldwijde koolstofcyclus: ze fungeren als een opslagplaats voor CO₂ doordat ze broeikasgassen absorberen en verhinderen dat ze worden vrijgelaten in de atmosfeer. Bosrijke ecosystemen zouden zowat 80 procent van de bovengrondse en 40 procent van de ondergrondse koolstof bevatten. Op dit moment bevindt er zich ruim dubbel zoveel koolstof in de bossen dan in de atmosfeer. Hun rol als opslagplaats voor CO₂ krijgt daardoor ontzettend veel belangstelling in de discussie over klimaatverandering. Toch moeten we voor ogen houden dat 20 procent van alle CO₂-uitstoot veroorzaakt wordt door activiteiten zoals ontbossing. Dit percentage overstijgt de gehele bijdrage van de transportsector. Volgens de Voedsel en Landbouworganisatie van de VN zijn de belangrijkste bedreigingen voor het tropische regenwoud de snelle bevolkingsgroei en de daarbij groeiende nood aan landbouwgrond en grasland.

Het behoud van bosrijke ecosystemen kan helpen om de weerstand tegen klimaatsverandering te verhogen. Beschermde gebieden zoals biosfeerreservaten en nationale parken worden als een van de meest efficiënte en rendabele keuzes gezien voor het behoud van bossen.

Ongeveer 1,6 miljard mensen zijn aangewezen op bossen voor hun levensonderhoud.

HET INTERNATIONAAL FILMFESTIVAL VOOR HET BOS

Op de officiële website van het Internationaal Jaar van de Bossen is meer informatie te vinden over een brede waaier aan activiteiten. Gedurende het jaar worden er conferenties over de hele wereld gehouden ter bescherming van de bossen. Er werd zelfs een Internationaal Filmfestival voor het Bos georganiseerd. Tot de geselecteerde inzendingen behoort bijvoorbeeld *Chernobyl: a Natural History?* over de verassende wederopleving van flora en fauna rond Tsjernobyl. Naast films van *Greenpeace* en *National Geographic* over het Amazonewoud, inheemse volkeren, tijgers, enz... werden nog vele andere film ingezonden, maar als beste film van het Festival werd *Queen of Trees* geselecteerd. Deze film werpt een licht op de relatie tussen de Afrikaanse vijgenboom en de wesp, waaruit blijkt dat de vijgenboom een 'unieke' biotoop is en een ecosysteem op zich voor wespen. Het draaien van deze film nam twee jaar in beslag en resulteerde in prachtig beeldmateriaal met soms zelfs aangrijpende natuurtaferelen. De geselecteerde films werden vertoond tijdens de officiële lancering van het Internationaal Jaar van de Bossen in New York en zullen tijdens het jaar nog te zien zijn op verschillende filmfestivals. ■

Meer informatie over het Internationaal Jaar van de Bossen:
www.un.org/en/events/iyof2011/
www.forestfilmfestival.org

De interne keuken van een vernieuwde website

TEKST: STIJN FOLLET

Het UNESCO Platform Vlaanderen gaf zijn website een grondige makeover. Gebruiksgemak en dynamiek vormden daarbij de uitgangspunten.

Met trots stellen we u de volledig vernieuwde versie van onze website voor. De voornaamste doelstellingen van de website zijn om u zo gemakkelijk mogelijk bij de juiste informatie te brengen, en deze zo leesbaar mogelijk aan u te presenteren. Daarnaast willen we met de nieuwe site beter op de actualiteit kunnen inspelen door de tools te gebruiken die het internet te bieden heeft.

WEGWIJS

Een eerste uitdaging was het volume aan veelzijdige informatie. Na tien jaar informatievergaring en -verspreiding, vaak over onderwerpen die niet zo snel verouderen, is het een hele opgave om de juiste boom in het bos te vinden. Natuurlijk hebben we een zoekfunctie op trefwoord en delen we de informatie op in rubrieken (*nieuws, dossiers, UNESCO boeken en Onze publicaties*) maar dat levert vaak lange lijsten resultaten op – en niet noodzakelijk de meest relevante voor u.

“De website is de bron bij uitstek voor nieuws en achtergrond over UNESCO”

Daarom zijn we nog een stap verder gegaan, door aan elk bericht op de site een aantal thema's (*tags*) toe te kennen. In totaal hebben we een 70-tal zulke thema's (mensenrechten, duurzame ontwikkeling, culturele diversiteit, alfabetisering, enz...). Deze thema's spelen een cruciale rol. In de eerste plaats kan u ze gewoon aanklikken bij *Uitgebreid zoeken*, zodat u een lijst krijgt van alle artikels over dit thema. Maar daarnaast stelt deze aanpak ons in staat om bij elk bericht een aantal verwante artikels voor te stellen, net als een aantal verwante thema's. De bedoeling is dat u aangenaam verrast wordt door deze keuzes: bij een artikel over het verval van de archeologische site van Pompeï bijvoorbeeld, krijgt

De nieuwe website van het UNESCO Platform Vlaanderen is afgestemd op een optimaal gebruiksgemak.

u een duidingsartikel over het belang van cultureel erfgoed, een boekbespreking over het belang van archeologische sites, een bericht over de terugkeer van de Aksum Obelisk naar Ethiopië, enz...

ARSENAAL

De tweede grote ambitie was om over een instrument te beschikken waarmee we snel en duidelijk kunnen verwoorden wat UNESCO denkt en doet rond bepaalde onderwerpen in de actualiteit – wereldwijd, maar met een sterke focus op Vlaanderen.

Om dit waar te maken biedt het internet van vandaag ons een waaier aan mogelijkheden, zoals:

Twitter: om berichten te brengen die te tijdelijk of te kort zijn om er een volledig artikel op de website aan te wijden en om te tonen waar UNESCO overal opduikt.

de integratie van video: zowel UNESCO als allerlei media-organisaties of privé-personen stellen filmpjes ter beschikking die vaak een waardevolle illustratie kunnen vormen bij onze artikels.

Facebook en Laat een reactie achter: langs deze twee kanalen hopen we om een actieve dialoog te kunnen opbouwen met u.

Elektronische nieuwsbrief: om u op de hoogte te houden van nieuwtjes, publicaties en evenementen, maar ook om oproepen te lanceren en om terugkerende interesse te wekken voor de website.

Over de layout ten slotte, de presentatie van de informatie, laten we u zelf oordelen. Trouwens, dit artikel staat ook op de website, waarom probeert u het niet eens terug te vinden en een reactie te plaatsen? We zijn benieuwd... ■

UNESCO Platform Vlaanderen online:
www.unesco-vlaanderen.be
twitter.com/unescovl
www.facebook.com/pages/Unesco-Platform-Vlaanderen/192085227475761

Bescherming van cultuurgooderen bij gewapend conflict

TEKST: MAARTEN VIDAL*

België ratificeert het tweede protocol van Den Haag en kan daardoor zowel nationaal als internationaal bijdragen tot een betere bescherming van cultureel erfgoed.

Het tweede aanvullende protocol bij het Verdrag van Den Haag (of beter van 's-Gravenhage, zoals men in dergelijke plechtige stukken pleegt te zeggen) inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict vierde in 2009 zijn tiende verjaardag. Jammer genoeg kon ons land toen niet echt meevieren, omdat de interne procedures voor de goedkeuring van dat protocol op dat ogenblik nog niet waren afgelopen, in tegenstelling tot een vijftigtal andere landen die hun zaakjes wel al op orde hadden. De attente lezer van het *Belgisch Staatsblad* kon echter in de eerste editie van zijn favoriete dagblad van 2011 lezen dat België op 13 januari van dit jaar partij werd bij dit Protocol, nadat het federale en de verschillende deelstatelijke parlementen hiervoor hun instemming hadden gegeven.

Het Verdrag van Den Haag werd in 1954 in het kader van UNESCO gesloten, als reactie op de grootschalige vernietiging van cultureel erfgoed tijdens de Tweede Wereldoorlog. Denk maar aan de diefstal van kunstwerken door het Nazi-regime – zowel uit hebzucht als uit perverse afkeer tegen de zogenaamde *entartete Kunst* die niet met de rassentheorie in overeenstemming was – of aan de treurige luchtbombardementen die van 13 tot 15 februari 1945 het barokke Dresden tot gruzelementen herleidde. Inmiddels hebben 123 staten zich bij dit verdrag aangesloten – met voorlopig als laatst toegetreden partij, in maart 2009, de Verenigde Staten.

DUBBELE BESCHERMING

Het verdrag beschermt zowel onroerend (historische en religieuze gebouwen, archeologische sites, monumenten,...) als roerend (kunstvoorwerpen, handschriften,...) cultureel erfgoed, en ook gebouwen waar dergelijke voorwerpen zich bevinden, zoals musea, archieven en erfgoedcentra. Dit gebeurt op een dubbele wijze. Het gaat enerzijds om beveiliging: de partijen hebben de plicht om reeds in vredetijd te voorzien in de beveiliging van culturele goederen die zich op hun grondgebied bevinden, tegen voorzienbare gevolgen van een gewapend conflict. Aan de andere kant gaat het ook om bescherming van culturele goederen. Het verdrag verbiedt vijandelijke daden zoals diefstal, plundering, ontvreemding, vandalisme, vordering of represaille en elk gebruik van culturele goederen voor doeleinden die hen aan vernieling of beschadiging zouden kunnen blootstellen in geval van een gewapend conflict. Daartoe moeten militairen ook de nodige opleiding krijgen. Bij dit verdrag hoort ook een eerste protocol, eveneens uit 1954, dat de uitvoer van cultuurgooderen uit bezette gebieden moet tegengaan.

Naast dit verdrag werden er binnen UNESCO ook andere instrumenten uitgewerkt voor de bescherming van cultureel erfgoed, zoals het welbekende Werelderfgoedconventie uit 1972 en het verdrag tegen illegale uitvoer van cultureel erfgoed uit 1972. Uiteraard zijn al deze verdragsregimes onderling versterkend en geven ze elk binnen hun toepassingsgebied uitvoering aan de opdracht van UNESCO om *“te waken over de bewaring en de bescherming van het universeel patrimonium van boeken, kunstwerken en andere monumenten van historisch of wetenschappelijk belang, en door aan de belanghebbende volken internationale overeenkomsten te dien einde aan te bevelen”* (art. 1, 2, c, Constitutie van UNESCO). Van deze drie verdragsregimes is het Verdrag van Den Haag het enige UNESCO-verdrag dat zich specifiek en volledig richt op de bijzondere uitdagingen waarmee cultureel erfgoed in tijden van gewapend conflict wordt geconfronteerd. Daarnaast zijn er ook in het Statuut van het Internationaal Strafhof en in de aanvullende protocollen bij de Rode Kruisverdragen bepalingen over de bescherming van cultureel en spiritueel erfgoed te vinden.¹

“In 1999 is de slagkracht van het verdrag vergroot”

HERKENNINGSPUNT OF DOELWIT?

Het Verdrag van Den Haag is het meest bekend door de blauw-witte schildjes die als herkenningsteken op cultuurgooderen worden gehangen. Het Verdrag kent een categorie van goederen die onder “bijzondere bescherming” staan, wat wil zeggen dat zij ofwel een schuilplaats zijn met een hoge concentratie aan culturele goederen, ofwel onroerend erfgoed van groot cultureel belang. Dergelijke goederen worden aangeduid door drie samengeplaatste blauw-witte schildjes, en moeten ook worden ingeschreven in een internationaal register. Het verschil tussen de gewone en de bijzondere bescherming bestaat er – vereenvoudigd weergegeven – in dat afwijkingen van de bijzondere bescherming slechts mogelijk zijn ingeval van een *“onvermijdelijke militaire noodzaak, en uitsluitend zolang deze noodzaak voortduurt”*, terwijl het in andere gevallen volstaat dat *“een militaire noodzaak een dergelijke afwijking gebiedend vereist”*. Staten hebben echter zeer zelden gebruik gemaakt van de mogelijkheid om erfgoed in te schrijven in het internationale register voor culturele goederen onder bijzondere bescherming. ▶

De Amerikaanse generaals Eisenhower, Bradley en Patton inspecteren gestolen kunst die de Duitsers verborgen in een zoutmijn (12/04/1945)

In de loop van de jaren tachtig en negentig werd men zich meer en meer bewust dat er ruimte was voor verbetering aan het regime van het Verdrag van Den Haag. Een aanvang voor de herziening van het verdragsregime begon in 1991, tragisch genoeg ook het jaar waarin op 6 december Dubrovnik van op zee werd beschoten, ondanks (of net wegens) de blauw-witte schildjes die op vrijwel elk gebouw van de stad te vinden waren. Volgende tekortkomingen waren vastgesteld en verdienden een betere regeling:

- het niet-functioneren van het systeem van “bijzondere bescherming”;
- het ontbreken van een goede omschrijving van de noties “dwingende militaire noodzaak” en “niet-internationaal conflict”;
- het ontbreken van meer uitgewerkte bepalingen inzake sancties;
- de afwezigheid van een actief toezichtsorgaan.

NOODZAKELIJKE AANVULLING

In maart 1999 leidde deze herzieningsoefening tot de aanneming van een tweede protocol waar nu ook ons land sinds kort door gebonden is. Dit tweede protocol is een *aanvulling* en niet een amendement op of een wijziging van het verdrag. Het creëert een nieuwe categorie van extra beschermde culturele goederen en sites. Die vallen onder een regime van “versterkte bescherming”. Deze categorie komt naast

het (slecht werkende) systeem van de “bijzondere bescherming” (dat niet opgeheven wordt) te staan. Elke partij moet een lijst voorleggen aan het toezichthoudende comité dat door dit tweede protocol werd ingesteld, met de culturele goederen waarvoor zij verzoekt om versterkte bescherming. Het betreft culturele goederen die *“van grote betekenis zijn voor de mensheid”* (wat impliceert dat sites die voorkomen op de Werelderfgoedlijst in ieder geval thuishoren op de lijst), waarvan de culturele en historische waarde erkend is door interne beschermingsmaatregelen en die niet gebruikt worden voor militaire doeleinden.

Bovendien kunnen ook andere partijen een bijzonder cultureel goed aanbevelen bij het toezichtcomité, dat dan de betrokken partij kan uitnodigen om de inschrijving van dat erfgoed op de lijst van culturele goederen onder versterkte bescherming te overwegen. Dezelfde bevoegdheid komt onder meer ook toe aan het Internationale Comité voor het Blauwe Schild, een internationale niet-gouvernementele organisatie die op deze manier net zoals het Internationale Comité voor het Rode Kruis een bijzondere rol krijgt toegewezen in de handhaving van het internationale recht inzake gewapend conflict. In oktober 2010 beoordeelde het toezichtcomité voor de eerste keer twaalf aanvragen voor inschrijving op deze lijst. Drie Cypriotische sites werden ook ▶

¹ De Interministeriële Commissie voor het Humanitair Recht (ICHR) bracht overigens enkele jaren terug een brochure uit waarin de verschillende beschermingsmechanismes helder worden uitgelegd. www.unesco-vlaanderen.be/media/59112/bescherming_cultuurgooderen.pdf

De strijd tegen de illegale handel in culturele goederen

Ook in vredetijd zijn culturele goederen niet immuun voor plundering en illegale handel. Daarom nam UNESCO in 1970 de Conventie betreffende de Middelen om de Illegale Import, Export en Eigendomsoverdracht van Culturele Goederen te Verbieden en te Verhinderen aan (Convention for the Fight Against the Illicit Trafficking of Cultural Property), het eerste internationale wettelijke instrument om antieksmokkel te bestrijden. De regeringen van de staten die de Conventie hebben ondertekend, zijn verplicht om op verzoek van een lidstaat actie te ondernemen teneinde gestolen culturele goederen in beslag te nemen en om samen te werken om belangrijke crisissen voor de bescherming van cultureel erfgoed te voorkomen.

De UNESCO-Conventie heeft een aanzienlijke impact gehad op de internationale markt. Zo vaardigde de Internationale Museumraad (ICOM) een deontologische code uit die musea verbiedt om cultuurgoederen waarvan de herkomst onvoldoende gekend is, te verwerven, er de waarde van te bepalen, ze voor authentiek te verklaren of tentoon te stellen.

Overheidsinstanties zijn ertoe gehouden om correct toezicht te houden op hun cultureel erfgoed teneinde illegale handel te voorkomen, bijvoorbeeld door inventarissen van diverse objecten op te stellen en een speciale opleiding te geven aan het douanepersoneel.

effectief ingeschreven: de archeologische site van Choirokoitia, geschilderde kerken in de Troodosbergen en twee wijken in de stad Paphos. Voor negen andere sites in Azerbeidzjan, Italië, Litouwen en de Dominicaanse Republiek werd bijkomende informatie gevraagd. Door de inschrijving op deze lijst genieten deze culturele goederen "onschendbaarheid", wat wil zeggen dat zij enkel kunnen worden aangevallen wanneer zij door het comité van de lijst worden geschrapt of, onder bepaalde voorwaarden, wanneer zij door hun aanwending een militair doelwit zijn geworden.

SCHERPERE BEVEILIGING EN BESCHERMING

Ook voor andere cultuurgoederen dan de goederen onder versterkte bescherming is het protocol van belang. De verplichtingen inzake beveiliging en bescherming uit het verdrag zijn aangescherpt (onder meer door een duidelijke omkadering van de beslissing over militaire noodzaak bij een aanval) en het protocol stelt ook voor het eerst een rapporteringsplicht in: elke partij moet regelmatig meedelen welke maatregelen genomen worden om deze verplichtingen uit te voeren. Bovendien werd voorzien in een grotere rol van UNESCO en in meer internationale samenwerking en bijstand, onder meer via een fonds voor de bescherming van de culturele goederen in geval van een gewapend conflict.

Het protocol is ook van toepassing in geval van een intern gewapend conflict, dit wil zeggen een gewapend conflict dat niet internationaal is en plaats heeft op het grondgebied van een van de Partijen, maar niet op interne spanningen, binnenlandse onlusten, zoals oproer, geïsoleerde en sporadische gewelddaden en andere soortgelijke daden. De afbakening tussen deze verschillende situaties moet in de feiten worden beoordeeld, maar vanuit actueel perspectief is het in ieder geval niet onbelangrijk om te vermelden dat landen als Libië, Egypte of Bahrein het protocol ook al hebben geratificeerd.

WISSELWERKING TUSSEN INTERNATIONAAL EN NATIONAAL NIVEAU

De ratificatie van dit protocol toont ten slotte ook goed de wisselwerking aan tussen internationale afspraken en nationale regelgeving. Volgens het protocol moeten de partijen personen die ernstige schendingen ervan begaan hetzij zelf bestraffen, hetzij uitleveren aan een andere partij die dat wel doet. Toen in 2003 de controversiële "Genocidewet" werd afgeschaft en een aantal bepalingen in het Strafwetboek werden geïntegreerd, werd al rekening gehouden met de ratificatie van het tweede protocol door België. Het toen ingevoegde artikel 136^{quater}, paragraaf 3, van het Strafwetboek stelt het richten van een aanval op een cultureel goed onder versterkte bescherming, het aanwenden van een dergelijk goed of de onmiddellijke nabijheid ervan, en het vernietigen of op grote schaal toe-eigenen van beschermde culturele goederen strafbaar met opsluiting van vijftien tot twintig jaar. Volgens het Wetboek van Strafvordering zijn dergelijke misdaden ook onverjaarbaar, en kunnen ze,

op vordering van de federale procureur, door de Belgische strafrechter worden berecht, ook al vonden ze buiten het Belgische grondgebied plaats. Deze strafbepalingen stonden tot voor kort "on hold", maar door de recente ratificatie zijn ze op 13 januari van dit jaar in werking getreden. Zo kunnen ook de Belgische rechterlijke instanties bijdragen aan de handhaving van deze belangrijke rechtsregels. ■

* De auteur is beleidsmedewerker bij het Departement internationaal Vlaanderen en vrijwillig wetenschappelijk medewerker aan het Instituut voor Internationaal Recht, K.U.Leuven.

Herdenking van de Holocaust

TEKST: WANNES DEVOS

UNESCO zet zich in om de herrinering aan de slachtoffers van de Holocaust levendig te houden en om racisme en xenofobie te bestrijden via het onderwijs.

Op 27 januari 1945 werd het concentratiekamp van Auschwitz bevrijd door het Rode Leger. Bijna zeventig jaar na die datum probeert UNESCO nog steeds de herinnering aan de inktzwarte bladzijde uit de geschiedenis, die de Holocaust wa, levendig te houden. Zo bracht Irina Bokova, directeur-generaal van UNESCO, op 1 februari 2011 een bezoek aan de Auschwitz-Birkenau site. Ook tal van andere UNESCO-activiteiten vonden in het kader van de herdenking van de bevrijding van Auschwitz plaats.

Auschwitz is veruit het meest beruchte concentratiekamp uit het Derde Rijk. In feite bestond het kamp uit drie hoofdkampen: Auschwitz I, Auschwitz II (het vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau) en Auschwitz III (Auschwitz-Monowitz), met daaromheen nog tientallen kleinere subkampen. Ongeveer 1,3 miljoen mensen (waarvan het merendeel van joodse afkomst) werden naar Auschwitz gedeporteerd. Ruim 1 miljoen mensen werden in Auschwitz, meestal door vergassing, vermoord. Na bijna vijf jaar in werking te zijn, werd Auschwitz op 27 januari 1945 uiteindelijk door het Rode Leger bevrijd.

Het ethisch belang en de educatieve waarde van Auschwitz mag niet worden onderschat. UNESCO gaf daarom in 1979 een krachtig signaal door de site Auschwitz-Birkenau op de Werelderfgoedlijst te plaatsen. In 1997 startte ze een educatief programma rond de Holocaust op. Ook vandaag ijvert UNESCO ervoor om Auschwitz niet te vergeten.

EDUCATIEF MATERIAAL

Zo was UNESCO nauw betrokken bij de vergadering van de *Task Force* voor Internationale Samenwerking over Holocausteducatie, -herdenking en -onderzoek op 13 en 14 december 2010 in Haifa, Israël. Ze bereidde er de Internationale Herdenkingsdag over de Holocaust voor die op 27 januari 2011 plaatsvond. Over de publicatie van een lerarengids over de Holocaust en het schenden van mensenrechten in het algemeen (gepubliceerd door UNESCO, Yad Vashem en het *Ghetto Fighters' Museum*) werd er eveneens vergaderd.

“Educatieve programma's rond de Holocaust helpen racisme bestrijden”

STRIJD TEGEN ANTISEMITISME

Op 26 januari 2011 vond er in Parijs, op de hoofdzetel van UNESCO, een ceremonie en discussie plaats over de rol van UNESCO in de strijd tegen het antisemitisme. Daarnaast werden er ook twee tentoonstellingen over het thema geopend. De volgende dag werd er een seminarie gehouden voor het personeel van UNESCO: ervaringen van Yad Vashem en hun pedagogische aanpak kwamen er aan bod.

BEZOEK

Op 1 februari 2011 bezocht de directeur-generaal van UNESCO, Irina Bokova, de Auschwitz-Birkenau site, als onderdeel van een interculturele reis die deels werd georganiseerd door het Aladdin-project (gesteund door UNESCO en opgericht om tot een betere wederzijdse verstandhouding te komen door een objectieve lezing van de geschiedenis –red.). Het doel van het bezoek was holocaustontkenning en alle vormen van racisme te bevechten. “De Holocaust gaat niet over één volk of één regio van de wereld. De Holocaust gaat ons allemaal aan. Alle politici, intellectuelen, alle religieuze leiders in elk land van de wereld moeten samenkomen om culturen dichter bij elkaar te laten komen en om de ontkenning van genocide aan te vechten”, aldus Irina Bokova.

Ten slotte hield het netwerk van met UNESCO geassocieerde scholen (ASPnet) in Beit Berl (Israël) van 30 januari tot 4 februari samen met ASPnet-scholen van Duitsland en Canada, een workshop voor leraren over mensenrechten- en holocausteducatie.

UNESCO zal zich ook de komende jaren inzetten voor de herdenkingen van de Holocaust. ■

Nieuwe zusterorganisatie voor UNESCO

TEKST: MAARTEN VIDAL

De Verenigde Naties lanceren een nieuwe organisatie om vrouwenrechten beter te beschermen en gendergelijkheid te propageren: UN Women.

Op 24 februari 2011 is een nieuwe VN-organisatie opgericht die zich specifiek zal bezig houden met de bescherming van vrouwenrechten en het propageren van gendergelijkheid. UNESCO is bijzonder verheugd met haar nieuwe zusterorganisatie en heeft zoals bekend aandacht voor gendergelijkheid in al haar programma's: het is een zogenaamde transversale prioriteit. Naar aanleiding van de oprichting van UN Women, spraken we met Michelle Bachelet, de vrouw die de nieuwe organisatie zal leiden.

Kunt u ons vertellen waarom geweld tegen vrouwen een van de prioriteiten van UN Women is? En over welke vormen van geweld het gaat?

Michelle Bachelet: "Geweld tegen vrouwen is een van de meest voorkomende vormen van mensenrechtenschendingen. Het is een van de vijf prioriteiten van UN Women omdat vooruitgang op dit gebied een vooruitgang betekent voor vrouwen op verschillende andere vlakken. Zo heeft een vrouw die geen geweld moet vrezen betere vooruitzichten op een

Geweld tegen vrouwen mag niet onbesproken blijven.

goede baan, een degelijke opleiding en kan ze beter zorgen voor haar gezondheid en actief deelnemen aan het maatschappelijk leven. Vrouwen krijgen te maken met allerlei vormen van geweld. Het komt in veel samenlevingen voor en op sommige plaatsen wordt tot 76 procent van de vrouwen ooit slachtoffer van geweld. Specifieke vormen van geweld zijn onder meer huiselijk geweld, verkrachting, seksuele aanranding als oorlogswapen, gedwongen huwelijken en genitale verminking."

Welke andere prioriteiten wil u aanpakken en hoe hoopt u de nodige middelen te verwerven om uw doelstellingen te realiseren?

Michelle Bachelet: "We willen initiatieven steunen en ontwikkelen om de economische onafhankelijkheid van vrouwen te vergroten, om hen actiever te betrekken bij het maatschappelijk leven, om hen nauwer te betrekken bij vredesprocessen en om gendergelijkheid te laten opnemen als aandachtspunt van nationaal beleid. Om de nodige middelen daarvoor te verzamelen, moeten we het bewustzijn vergroten over hoe groot de rol van vrouwen is bij ontwikkeling en duidelijk maken dat de ganse samenleving baat heeft bij sterke vrouwen. Dat is alsmaar meer te staven met bewijzen. Uit een recent rapport van het Wereld Economisch Forum bijvoorbeeld, blijkt duidelijk dat landen met meer gendergelijkheid beduidend slagkrachtiger zijn en sneller groeien."

Over welke menselijke en financiële middelen beschikt UN Women momenteel? Is het voldoende om uw missie te volbrengen?

Michelle Bachelet: "UN Women erfde de middelen van de vier VN-entiteiten die zijn samengevoegd om het nieuwe agentschap op te richten. Op die basis kunnen we steunen om ons budget verder te vervolledigen. Volgens de Secretaris-Generaal zou onze organisatie minimum moeten kunnen beschikken over een jaarbudget van 500 miljoen dollar." ▶

Hoe doen meisjes en vrouwen het in het onderwijs?

Er lopen meer meisjes dan ooit tevoren school. Het verschil tussen het aantal meisjes en jongens op de schoolbanken is sterk verminderd in de landen die aan het begin van het decennium nog de grootste kloof vertoonden. Maar tweederden van de 796 miljoen analfabeten zijn vrouwen en de discriminatie houdt aan: minder dan 40 procent van de landen biedt gelijke onderwijskansen aan meisjes en jongens en ruim 55 procent van de kinderen die niet naar school gaan, zijn meisjes. Er zijn bijzondere inspanningen nodig – zoals het aanwerven van vrouwelijke leerkrachten en scholen meisjesvriendelijker maken – om tot een evenwicht te komen.

Onderwijs van meisjes en vrouwen komt de realisatie van de Millenniumontwikkelingsdoelstellingen ten goede, gaande van een betere gezondheid, meer hiv-preventie tot hogere inkomens. UNESCO propageert een gendergevoelige aanpak en werkt samen met haar lidstaten om de alfabetisering van vrouwen te vergroten, om curricula te ontwikkelen die genderstereotypes tegenspreken en om een beleid te voeren om meer meisjes in het secundair en het technisch en beroepsonderwijs te krijgen. De Organisatie zorgt eveneens voor de ontwikkeling van educatief materiaal om meisjes en vrouwen voor te lichten over hoe ze zich beter kunnen beschermen tegen hiv/aids.

Bent u van plan om u op bepaalde landen toe te spitsen? En zo ja, op welke en om welke reden?

Michelle Bachelet: "We zullen samenwerken met alle VN-lidstaten die onze hulp inroepen, zowel ontwikkelde als ontwikkelingslanden. UN Women is, in min of meerdere mate, aanwezig in zo'n 80 landen. We moeten onze aanwezigheid versterken in landen waar de nood het hoogst is. Dat is een werk van lange adem dat samenhangt met de uitbouw van onze institutionele en financiële middelen. Binnen de landen zullen we ons toelagen op het bereiken van de meest achtergestelde groepen. Zij hebben de grootste behoefte aan onze hulp en voor hen iets betekenen, is de meest efficiënte besteding van onze middelen. Uit het werk van UNICEF bijvoorbeeld, blijkt duidelijk dat investeren in het meest achtergestelde gedeelte van de bevolking de meest winsten oplevert."

"Geweld tegen vrouwen is een van de meest voorkomende vormen van mensenrechtenschending"

Wat betekent gendergelijkheid in het kader van de Millenniumontwikkelingsdoelstellingen? Hoe wilt u er meer gewicht aan geven?

Michelle Bachelet: "Het realiseren van gendergelijkheid, doelstelling 3, is van essentieel belang voor de realisatie van de overige doelstellingen. We zullen dus blijven hameren op het verband tussen gendergelijkheid en alle andere doelstellingen – betreffende armoede, gezondheid, onderwijs en milieu.

Een belangrijk probleem dat we dringend beter moeten aanpakken, is het aantal vrouwen die wereldwijd sterven tijdens, of kort na, de bevalling. Om meer levens te redden, volstaan een basiskennis en goedkope instrumenten die gemakkelijk overal beschikbaar zouden kunnen zijn als overheden en de internationale gemeenschap er prioriteit aan zouden geven."

Het aantal vrouwen die aan het hoofd van een regering of een VN-agentschap staan, is de voorbije jaren gestegen. Zijn daarvan reeds positieve gevolgen te zien voor de status van de vrouw in de wereld?

Michelle Bachelet: "Als we terugkijken in de tijd, zien we dat er de laatste 100 jaar een grote vooruitgang is geboekt. Alhoewel er nog veel uitdagingen overblijven, kunnen we niet ontkennen dat gendergelijkheid over een nooit geziene dynamiek beschikt. Dit geldt zowel op internationale schaal als in de meeste landen.

Dit komt omdat vrouwen een leidende rol hebben opgenomen als verdedigers van gendergelijkheid – op allerlei domeinen, zowel binnen een gemeenschap of als regeringsleiders. Vrouwen die leidinggevende posities invullen, zorgen ervoor dat steeds meer mensen inzien dat vrouwen een volwaardige plaats in de economie verdienen, dat het geweld tegen vrouwen moet stoppen en dat we moeten gebruik maken van het potentieel van vrouwen om er met zijn allen op vooruit te gaan. En dat we daarvoor de nodige middelen moeten verzamelen en actie ondernemen. De oprichting van UN Women als wereldwijd voorvechter van de vrouw, maakt deel uit van de te zetten stappen." ■

Lokale radio voor duurzame ontwikkeling

TEKST: MEHDI BENCHELAH

Een met steun van UNESCO opgerichte lokale radiozender moet de bevolking van Cap Rouge in Haïti helpen om te werken aan de ontwikkeling van hun gemeenschap.

Op zo'n driekwartier van de zuidelijk gelegen Haïtiaanse stad Jacmel, ligt Cap Rouge, dat zijn naam ontleent aan de kleur van de bodem in de streek. Op een plateau staat een klein huis dat opvalt door zijn hoge antenne. Het is de thuishaven van een nieuwe radiozender, Vedek FM, die is opgericht met steun van UNESCO via haar Internationaal Programma voor de Ontwikkeling van Communicatie (IPDC).

LANDBOUWVOORLICHTING

In de studio treffen we Emmanuel Avril aan, een jonge student die zijn opwindning niet kan verbergen achter de microfoon. De zender gaat voor het eerst in de ether. "Goede morgen aan alle inwoners van Cap Rouge. Vedek FM is er niet alleen voor de bevolking van Cap Rouge maar voor het hele land. Wij zijn de stem van de ontwikkeling van Cap Rouge. De frequentie is 104.4 FM. Als je iets te vertellen hebt, bel dan 9017603." Als zijn uitzending erop zit, vertelt Emmanuel ons dat hij vooral wil helpen om de landbouwproductie in de regio te bevorderen. Het is een objectief dat hij met andere medewerkers van de radiozender deelt.

Wilson Shanon, 32, geboren en getogen in Cap Rouge denkt er ook zo over. Hoewel hij verknocht is aan zijn streek, trok hij voor vier jaar naar Cuba waar hij agro-ecologie studeerde aan de Landbouwniversiteit van Havana. Nu is hij actief bij de plaatselijke jeugdbeweging die de radiozender in handen heeft. Ze doopten de zender Vive l'Espoir pour le Développement Kapwouj (Vedek). "Deze zender biedt een unieke kans aan kleine lokale boeren, die tot nu toe weinig steun kregen, om hun lot in eigen handen te nemen," meent hij. "We kunnen ermee bijdragen tot duurzame ontwikkeling en helpen om de lokale identiteit te doen openbloeien." Wilson ziet in de zender een uitstekend middel om mensen te informeren over natuurlijke meststoffen en over landbouwtechnieken die het milieu respecteren.

ONDERWIJS PROMOTEN

Andere leden van de gemeenschap hebben andere ideeën over wat de radio kan betekenen voor de inwoners van Cap Rouge. Misthelin Sayo Jean is directeur van de school Ecole presbytériale de Saint-Roch die 525 leerlingen telt, van 4 tot 20 jaar oud. "Ik maak deel uit van het bestuur van de radio en zal een educatief programma voorstellen om ouders bewust te maken van het belang van onderwijs en om hen te overtuigen om hun kinderen naar school te sturen. Een van de problemen is dat veel ouders het schoolgeld voor hun kinderen niet betalen, wat me evenwel niet belet om de kinderen toe te laten om school te lopen." Maar zelfs na twee decennia inspanningen om de geletterdheid en de kennis onder de kinderen van Cap Rouge te vergroten, geeft Misthelin de moed niet op. Ook hij ziet veel potentieel in de nieuwe radio. "De zender kan een positieve stimulans geven aan de lokale economie en is een waardevol instrument voor de ontwikkeling van de regio."

SAKS (Sosyete Animasyon Kominikasyon Sosyal), een netwerk van 35 lokale radio's, begeleidt het Vedek-project. SAKS zorgde voor de uitrusting en de technische oprichting van de radiozender en Sony Esteus, coördinator van het netwerk, gaf aan 25 jonge mensen (waaronder zeven vrouwen) een driedaagse workshop over de basis van het radiomaken. Binnenkort volgt er nog een workshop over de fijnere kneepjes van het vak waarbij ook aandacht gaat naar het bestuur en het financieel beheer van een radiostation.

RELEVANTE INFORMATIE BRENGEN

Sonny Esteus is voorstander van Vedek FM omdat weinig zenders uit Port-au-Prince of Jacmel te beluisteren zijn in Cap Rouge, waar toch 18.000 mensen wonen. "Bovendien is de inhoud van de programma's van andere zenders niet altijd aangepast aan de verwachtingen en de behoeften van de lokale bevolking hier. De radio zal programma's brengen over de bescherming van het milieu, de preventie van natuurrampen – vergeet niet dat de regio zo'n zes maanden per jaar te kampen krijgt met orkanen en andere zware stormen – de preventie van ziektes zoals hiv/aids en cholera, de bevordering van mensenrechten en de strijd tegen geweld jegens vrouwen. Daarnaast zal Vedek FM ook lokaal, nationaal en internationaal nieuws en ontspanningsprogramma's aanbieden."

Rodrigue Martin, een 25-jarige leerkracht van een school in Cap Rouge, is een van de mensen die de workshop volgde. Hij is dolenthousiast. "Ik word een uitstekend journalist, net als de andere cursisten," lacht hij. "En ik wil een programma maken over Compa muziek. Het moet Kadens Musika heten omdat muziek het kloppend hart van de Haïtiaanse cultuur is. Maar ik ben ook gemotiveerd om nieuwslezer te worden. Politiek is een groot probleem in Haïti. Maar ik ben ervan overtuigd dat we, door objectieve informatie te verschaffen, mensen kunnen helpen om de juiste keuzes te maken." ■

Waarschuwingssysteem voor aardbevingen in Nepal

TEKST: MARINO BULTINCK

Geologen verwachten dat Nepal in de nabije toekomst zal getroffen worden door een zware aardbeving. UNESCO zal er een systeem uitbouwen voor de voorspelling van aardbevingen.

UNESCO zal een netwerk van waarnemingsstations opzetten in de Kathmandu-vallei van Nepal om beter te kunnen voorspellen wanneer er gevaar is voor een aardbeving. De stations zullen onder meer de concentratie van bepaalde gassen in de bodem meten, zoals radon, helium, koolstofdioxide, stikstof en methaan. Hogere concentraties van deze gassen zijn een indicatie van verhoogde seismische activiteit. Ook de waterdruk in watervoerende lagen in de ondergrond (zogenaamde aquifers) zal worden gemeten om sporen van verhoogde druk in de ondergrond te ontdekken. De statistische gegevens die op die manier worden verzameld, zullen worden verwerkt met computermodellen zodat er meer kans is om te voorspellen wanneer er zich een aardbeving zou kunnen voordoen.

“De kans op een aardbeving, die tot 10 keer krachtiger is dan deze in Haïti, is groot”

RISICOGEBIED

Nepal kent een lange geschiedenis van verwoestende aardbevingen. In 1934 trof een aardbeving met een kracht van 8,4 op de schaal van Richter de Kathmandu-vallei, met Bihar als het episch centrum. Toen vielen er 4.300 doden en werden 20 procent van alle gebouwen verwoest en nog eens 40 procent van de gebouwen raakten beschadigd. In de hoofdstad werden een kwart van alle huizen verwoest, net als enkele tempels in het historische centrum van Bhaktapur.

In meer recente tijden is Nepal door twee zware aardbevingen getroffen. Te weten een 6,5 beving in 1980 in het Bajhang district waarbij 178 mensen omkwamen en een 6,6 beving in

het Udayapur district (1988) waarbij 721 mensen omkwamen en zo'n 65.000 huizen werden vernield. Een zware aardbeving in, of nabij, de Kathmandu-vallei zou vandaag de dag een hogere tol eisen dan in het verleden. Er wonen inmiddels zo'n anderhalf miljoen mensen.

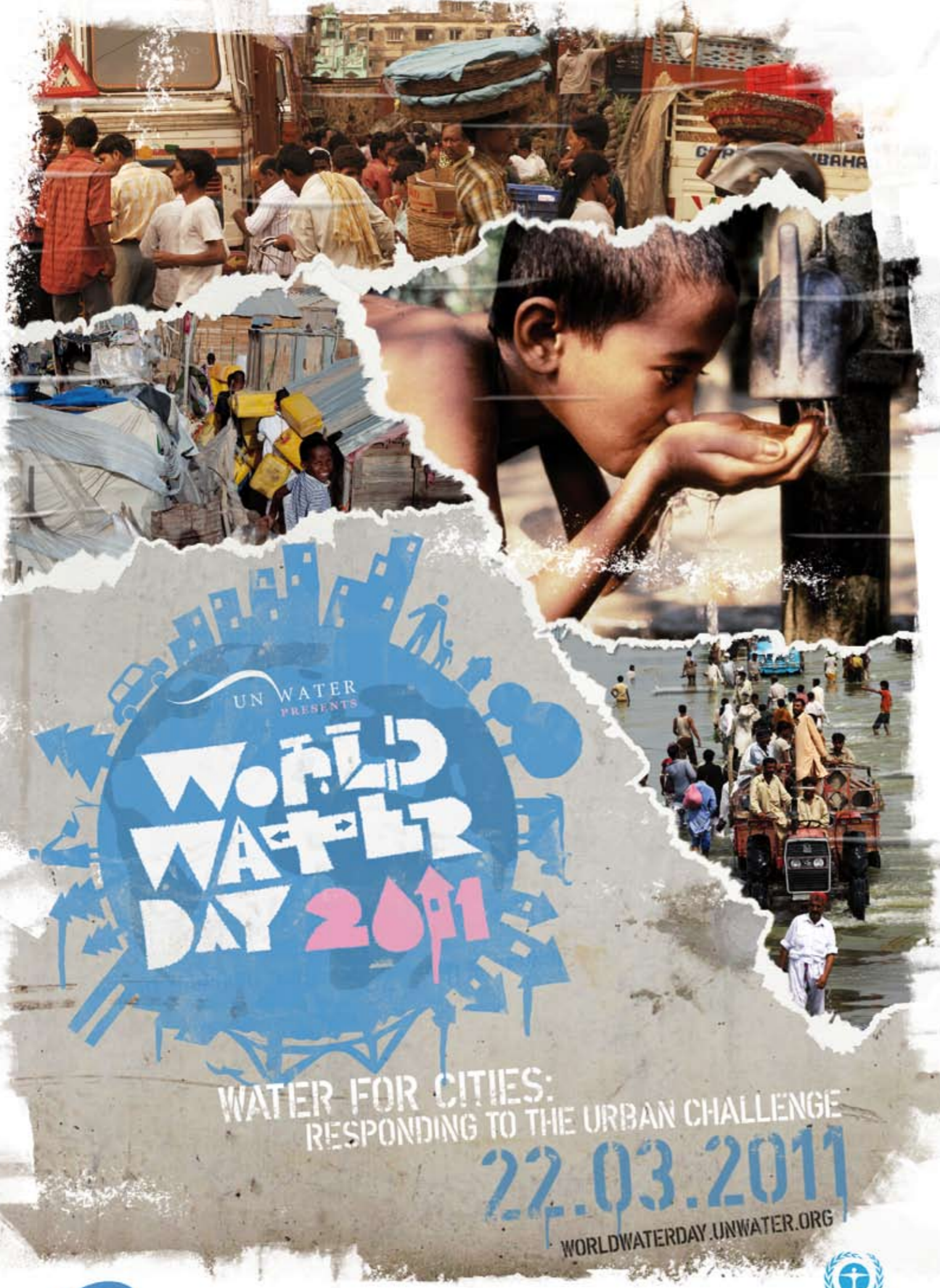
Het seismisch register van de regio, dat teruggaat tot 1255, geeft aan dat een aardbeving zoals deze in 1934 ongeveer om de 75 jaar voorkomt. Dit suggereert dat Nepal binnenkort terug 'aan de beurt is' voor een aardbeving. Experts houden er rekening mee dat er binnen vijf tot tien jaar wederom een grote aardbeving met een kracht van 8 of meer op de schaal van Richter zal plaatsvinden in Nepal. Dat zou betekenen dat de beving tien keer zwaarder is dan de aardbeving die vorig jaar zo verwoestend toesloeg in Haïti.

POTENTIEEL VERLIES

Een recente impactstudie van de National Society for Earthquake Technology (NSET) en GeoHazards International geeft aan dat een zware aardbeving tienduizenden doden zou kunnen veroorzaken in de Kathmandu-vallei. De schade aan huizen, bedrijven, openbare gebouwen, nutsvoorzieningen en transportinfrastructuur zou in de miljoenen dollars lopen.

Nepal is kwetsbaar voor aardbevingen door het feit dat het Indiaase subcontinent steeds verder onder het Tibetaanse plateau schuift wat Nepal tot een plaats maakt met mogelijk hevige seismologische activiteit.

De voorbereidende fase van het waarschuwingssysteem voor aardbevingen in Nepal staat onder leiding van de UNESCO-kantoren in Kathmandu en New Delhi, met medewerking van de Nepalese en Indiaase bevoegde autoriteiten. ■

BROCHURES

Vlaanderen en UNESCO

Vlaanderen onderhoudt al gedurende vele jaren een unieke band met UNESCO, de VN-Organisatie die zich bezighoudt met Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur en Communicatie. Gezien de autonomie die Vlaanderen geniet op deze gebieden, is het logisch dat UNESCO voor onze regio een van de prioritaire internationale organisaties is. In 1998 sloot Vlaanderen dan ook een samenwerkingsakkoord af met de Organisatie.

Die samenwerkingsovereenkomst beoogt een echt partnerschap tussen de twee partijen. Zo kan UNESCO rekenen op Vlaamse expertise, financiële middelen, netwerken en ideeën, en kan de Vlaamse overheid van haar kant een beroep doen op het advies en de kennis van UNESCO. Een nieuwe brochure van het Departement internationaal Vlaanderen schetst het algemeen kader waarbinnen de unieke samenwerking tussen Vlaanderen en UNESCO zich ontplooit (de samenwerkingsovereenkomst van 6 maart 1998, die de basis vormt van de relatie tussen beide partners, is een van de zeldzame overeenkomsten van UNESCO met substatelijke entiteiten en voorlopig de enige met een Belgische deelstaat) en illustreert het partnerschap aan de hand van concrete projecten die eruit voortvloeiden.

Projecten en samenwerking die in de brochure aan bod komen, behelzen onder meer:

- duurzaam erfgoedtoerisme
- hiv-preventie
- bevorderen van de verspreiding van inheemse cinema in Zuid- en Centraal Amerika
- financiële ondersteuning van Vlaamse jongeren die een stage willen lopen bij UNESCO in Parijs
- bijdrage van Vlaamse expertise en financiële steun voor de uitvoering

van het Internationaal Hydrologisch Programma en ondersteuning van de Internationale Oceanografische Commissie van UNESCO

- ondersteuning van een programma dat een nieuwe theoretisch kader uittekent voor het beheer en de bescherming van werelderfgoedsteden
- enz...

Vlaanderen en UNESCO is uitgegeven door het Departement internationaal Vlaanderen, is beschikbaar in het Nederlands en het Engels, en is te verkrijgen via bruno.vanleeuw@iv.vlaanderen.be

De brochure is eveneens te downloaden op www.unesco-vlaanderen.be/2011/2/18/vlaanderen-en-unesco

Bevordering van informatie en communicatie voor ontwikkeling

De Wereldtop over de Informatiemaatschappij (WSIS) was een VN-top over de globale voordelen en uitdagingen van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Het voornaamste doel van deze top en zijn follow-up is de bevordering van een wereldwijde dialoog en samenwerking "om een te bouwen aan een inclusieve, ontwikkelingsgerichte informatiemaatschappij waarbij de mensen centraal staan en iedereen de kans krijgt informatie en kennis te geven en te krijgen, te gebruiken en te delen". De resultaten van deze twee meetings waren de Genève Principeverklaring (waarin de visie en het engagement van de top worden beschreven), het Genève Actieplan (dat de concrete doelstellingen bevat), de Tunis Verbintenis en de Tunis Agenda (inclusief de oprichting van het

Internet Governance Forum (IGF) en het verzoek tot implementatie van financiële mechanismen).

De voornaamste aandachtspunten van WSIS behoren tot de kern van UNESCO's opdracht, waaronder de ethische, wettelijke en socioculturele aspecten van de informatiemaatschappij, waarbij de mens steeds centraal staat in deze vaak technologisch gestuurde domeinen. UNESCO heeft daarom het concept van de kennismaatschappij naar voren geschoven, met de nadruk op vier sleutelprincipes: vrijheid van meningsuiting, kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen, universele toegang tot informatie en kennis en respect voor culturele en linguïstische diversiteit. Deze principes vormen de basis voor de manier waarop UNESCO meewerkt aan de uitvoering van het Actieplan van WSIS. In de praktijk concentreert de Organisatie zich op de implementatie van zes van de elf actielijnen die zijn vervat in het plan:

- Toegang tot informatie en kennis
- E-onderwijs
- E-wetenschap
- Culturele diversiteit en identiteit, taaldiversiteit en lokale thema's
- De media
- De ethische aspecten van de informatiemaatschappij

Wat er inmiddels op deze terreinen is gerealiseerd, en hoe het ruimere kader van WSIS en zijn follow-up er uit ziet, is te lezen in een nieuwe brochure van het UNESCO Platform Vlaanderen.

Bevordering van informatie en communicatie voor ontwikkeling is uitgegeven door het UNESCO Platform Vlaanderen en is te verkrijgen via info@unesco-vlaanderen.be

De brochure is eveneens te downloaden in de rubriek [Onze publicaties](http://www.unesco-vlaanderen.be) op www.unesco-vlaanderen.be

kalender

MAART

- 08 Internationale vrouwendag
- 21 Internationale dag voor de afschaffing van raciale discriminatie
- 21 Werelddag van de poëzie
- 22 Wereldwaterdag
- 23 Werelddag van de meteorologie
- 24 Werelddag voor tuberculose
- 25 Internationale dag voor de herinnering van de slachtoffers van de slavernij en de transatlantische slavenhandel

APRIL

- 02 Werelddag voor het bewustzijn over autisme
- 07 Dag voor de herinnering aan de slachtoffers van de genocide in Rwanda
- 07 Wereldgezondheidsdag
- 22 Internationale dag van moeder aarde
- 23 Wereldboekendag
- 25 Wereldmaliariadag
- 26 Werelddag van de intellectuele eigendom
- 28 Werelddag voor veiligheid en gezondheid op het werk

MEI

- 03 Werelddag van de persvrijheid
- 15 Internationale dag van het gezin
- 17 Werelddag van de telecommunicatie en de informatiemaatschappij
- 21 Werelddag voor culturele diversiteit voor dialoog en ontwikkeling
- 22 Internationale dag van de biodiversiteit
- 31 Werelddag zonder tabak

Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

UNESCO@vlaanderen

UNESCO Platform Vlaanderen vzw

WWW.UNESCO-VLAANDEREN.BE